

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 85/2010-30

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 24. júna 2010 v senáte zloženom z predsedu Juraja Horvátha a zo sudcov Sergeja Kohuta a Lajosa Mészárosa prerokoval prijatú sťažnosť JUDr. S. P., B., a JUDr. S. V., B., zastúpených advokátkou JUDr. Z. O., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 155/94 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 155/94 p o r u š i l základné právo JUDr. S. P. a JUDr. S. V. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Okresnému súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 155/94 p r i k a z u j e konať vo veci bez zbytočných priet'ahov.

3. JUDr. S. P. a JUDr. S. V. p r i z n á v a primerané finančné zadosťučinenie každej v sume po 3 000 € (slovom tritisíc eur), ktoré j e Okresný súd Bratislava I p o v i n n ý vyplatiť im do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. JUDr. S. P. a JUDr. S. V. p r i z n á v a náhradu trov právneho zastúpenia v sume 445,04 € (slovom štyristoštyridsaťpäť eur a štyri centy), ktorú j e Okresný súd Bratislava I p o v i n n ý vyplatiť na účet ich advokátky JUDr. Z. O., B., do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 85/2010-12 zo 4. marca 2010 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť JUDr. S. P. a JUDr. S. V. (ďalej len „sťažovateľky“), ktorou namietali porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“ alebo „súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 155/94.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 14 C 155/94 vo veci navrhovateľky Ing. R. R. (ďalej len „navrhovateľka“) proti odporcovi Ing. P. V. (ďalej len „odporca“), ktoré začalo na okresnom súde návrhom podaným 25. septembra 1994, sa sťažovateľky ako právne nástupkyne odporcu v konaní

domáhajú vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva manželov (ďalej len „BSM“) po rozvode manželstva.

Sťažovateľky poukázali predovšetkým na to, že vec napadla na súd pred viac ako 15 rokmi, doteraz nie je právoplatne skončená, naopak, je predmetom konania ešte len pred súdom prvého stupňa.

Sťažovateľky okrem popisu priebehu konania v sťažnosti ďalej uviedli:

„(...) dňa 20. 11. 2008 bola súdu sťažovateľkami zaslaná žiadosť o pokračovanie v konaní, dňa 8. 4. 2009 bola podaná sťažnosť na prietahy v konaní predsedníčke Okresného súdu Bratislava I, ktorá sa za prietahy v konaní listom zo dňa 27. 4. 2009 ospravedlnila.

Posudzovaná vec podľa názoru sťažovateľiek patrí z hľadiska právnej náročnosti medzi bežné veci, ktoré sa nevyznačujú osobitnou zložitou a predstavujú štandardnú agendu všeobecných súdov.

Prietahy v konaní neboli zavinené účastníkmi konania, ktorí si plnili povinnosti v rámci konania podľa zákona a načas, ani nie sú dané zákonnými prekážkami konania.

Sťažovateľky sú presvedčené, že vzhľadom na skutočnosť, že od 25. 09. 1994 za viac ako 15 rokov nebolo vo veci právoplatne rozhodnuté, došlo zo strany porušovateľa k porušovaniu práva sťažovateľiek podľa § 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (...)

Porušovanie uvedených práv trvá a je vzhľadom na opísaný stav v konaní bez pochýb a evidentné.

Sťažovateľky sa na základe vyššie uvedených skutočností domáhajú primeraného finančného zadostučinenia za porušovateľom spôsobenú ujmu na právach. (...)“

Vzhľadom na uvedené skutočnosti sťažovateľky navrhujú, aby ústavný súd o ich sťažnosti nálezom takto rozhodol:

„I. Okresný súd Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 14C 155/1994 porušil právo JUDr. S. P. a JUDr. S. V. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa § 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a ich právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

II. Okresnému súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 14C 155/1994 prikazuje konať bez zbytočných prietahov.

III. JUDr. S. P. a JUDr. S. V. sa priznáva primerané finančné zadostučinenie 8.000 EUR (slovom osemtisíc eur), ktoré je Okresný súd Bratislava I povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu.

IV. JUDr. S. P. a JUDr. S. V. sa priznáva náhrada trov právneho zastúpenia v sume 445,04 EUR (slovom: štyristoštyridsaťpäť eur a štyri centy), ktorú je Okresný súd Bratislava I povinný vyplatiť na účet právnej zástupkyne (...), do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

2. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: za okresný súd jeho predsedníčka listom sp. zn. Spr. 3272/2010 zo 7. apríla 2010 a právna zástupkyňa sťažovateľiek listom z 23. apríla 2010.

2.1 Predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení okrem prehľadu procesných úkonov uviedla:

„(...) netrvám na ústnom prejednaní doručenej ústavnej sťažnosti. Súhlasím s tým, aby(...) Ústavný súd SR upustil od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti, ak dospeje k názoru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. (...)

S poukazom na jednotlivé úkony vykonané v predmetnom konaní musím konštatovať, že v období od 28. 01. 2002 do 29. 07. 2002, v období od 06. 02. 2003 do 27. 07. 2004, v období od 29. 01. 2007 do 10. 06. 2008 sa predmetný spis nachádzal na Krajskom súde v Bratislave z dôvodu rozhodovania o odvolaní. Nepatrí do kompetencie predsedníčky Okresného súdu Bratislava I hodnotiť, či v období, keď sa predmetný spis nachádzal na Krajskom súde v Bratislave, bolo predmetné konanie poznačené prietahmi.

Predmetné konanie je poznačené prietahmi, čo možno považovať v danej veci za objektívny prietah. Zároveň si dovoľujem poukázať na skutočnosť, že prietahy v konaní boli čiastočne spôsobené aj účastníkom konania na strane odporcu a to nedostavením sa na nariadený termín pojednávania.

Dovoľujem si oznámiť, že som pristúpila k sledovaniu veci a požiadala som zákonného sudcu o konanie vo veci tak, aby k ďalším prietahom v konaní nedochádzalo.

Mám za to, že predmetné konanie je poznačené zbytočnými prietiahmi avšak objektívneho charakteru.

V prípade, že Ústavný súd Slovenskej republiky dospeje, že bolo porušené právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, aby bolo vzaté do úvahy, že zákonný sudca subjektívnym konaním nezavinil vznik prietahov v konaní. S poukazom na uvedené objektívne dôvody, za ktorých došlo k prietahu v konaní prosím Ústavný súd Slovenskej republiky, aby uvedené skutočnosti pri rozhodovaní o priznaní finančného zadosťučinenia vzal do úvahy a nepriznal mu finančné zadosťučinenie v plnej výške. “

2.2 Právna zástupkyňa sťažovateľiek vo svojom stanovisku k vyjadreniu okresného súdu uviedla:

„(...) na ústnom prejednaní ústavnej sťažnosti (...) netrváme a prikláňame sa k názoru, že od tohto nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

K stanovisku Okresného súdu Bratislava I, podľa ktorého sú prietahy objektívneho charakteru a prispel k nim aj sám odporca Ing. P. V., tým že sa nedostavil na pojednávanie, si dovoľíme uviesť nasledovné.

Ing. V. sa napriek svojmu mimoriadne zlému zdravotnému stavu, ktorý v roku 2000 viedol k jeho predčasnej smrti, zúčastnil podľa našich informácií všetkých pojednávanií, s výnimkou jedného pojednávania dňa 11. 11. 1997, kedy svoju neúčast' riadne ospravedlnil.

Skutočnosť, že prietahy nie sú objektívneho charakteru dokazuje aj skutočnosť, že: v danej veci sa konalo na Okresnom súde celkom 18 pojednávanií (okrem 2 pojednávanií na Krajskom súde), napriek počtu pojednávanií bolo rozhodnutie Okresného súdu z dôvodu nesprávneho posúdenia opakovane vrátené na nové rozhodnutie.

K predĺženiu konania nepochybne prispeli pochybenia ako napr. nesprávne uznesenie vo veci určenia povinnosti uhradiť preddavok na znalecké dokazovanie zo dňa 14. 12. 2009, ktoré obsahovalo aj nesprávne poučenie a voči ktorému sa odporkyne boli nútené odvolať, ako aj značné odstupy medzi úkonmi (od vrátenia spisu Okresnému súde dňa 10. 6. 2008 okrem nariadenia znaleckého dokazovania a prieskumu na trhu realít, ktoré mohlo byť súčasťou znaleckého dokazovania, nebol urobený žiadny procesný úkon) a to

napriek tomu, že sa jedná prietahové konanie, ktoré výrazne znevýhodňuje odporkyne a znevýhodňuje navrhovateľku, ktorá spoločný majetok už 16 rokov výlučne užíva.“

3. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

II.

Z obsahu sťažnosti, jej príloh, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil takýto priebeh a stav konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 14 C 155/94:

Dňa 5. októbra 1994 sa navrhovateľka návrhom podaným okresnému súdu domáhala vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva manželov.

Dňa 28. októbra 1994 okresný súd zaslal návrh na vyjadrenie odporcovi; na adresu uvedenú v návrhu sa mu však zásielku nepodarilo doručiť.

Dňa 10. januára 1995 okresný súd prostredníctvom centrálnej evidencie obyvateľstva, ako aj polície zisťoval adresu pobytu odporcu.

Dňa 18. januára 1995 z centrálnej evidencie obyvateľov bola okresnému súdu oznámená adresa pobytu odporcu totožná s adresou uvedenou v návrhu.

Dňa 19. januára 1995 bolo okresnému súdu políciou oznámené, že iná adresa pobytu odporcu, než aká je uvedená v návrhu, nie je známa.

Dňa 7. februára 1995 okresný súd vyzval navrhovateľku, aby oznámil miesto aktuálneho pobytu odporcu.

Dňa 13. februára 1995 navrhovateľka oznámila okresnému súdu miesto aktuálneho pobytu odporcu u jeho matky.

Dňa 14. februára 1995 okresný súd zaslal návrh na vyjadrenie odporcovi (doručený 20. februára 1995).

Dňa 4. júla 1995 navrhovateľka žiadala nariadiť pojednávanie.

Dňa 21. augusta 1995 okresný súd nariadil pojednávanie na 27. september 1995.

Dňa 27. septembra 1995 bolo pojednávanie z dôvodu neprítomnosti odporcu, ktorý si neprevzal predvolanie, odročené na 15. november 1995 pre účely jeho opätovného predvolania pod hrozbou predvedenia a uloženia poriadkovej pokuty.

Dňa 15. novembra 1995 bolo pojednávanie na žiadosť účastníkov odročené na neurčito pre účely poskytnutia im štyridsaťdňovej lehoty na pokus o mimosúdne urovnanie sporu s tým, že právny zástupca navrhovateľky v tejto lehote oznámi okresnému súdu, či došlo k mimosúdnej dohode.

Dňa 5. decembra 1995 právny zástupca navrhovateľky oznámil okresnému súdu, že odporca na ich výzvu na mimosúdne urovnanie sporu vôbec nereagoval a dokonca si ani neprevzal výzvu, takže žiadal nariadiť vo veci pojednávanie.

Dňa 2. augusta 1996 navrhovateľka opätovne žiadala nariadiť pojednávanie, ako aj predvedenie odporcu prostredníctvom polície, pretože sa zámerne vyhýba kontaktu s ňou, čím je znemožnené akékoľvek rokovanie o mimosúdnom urovnaní sporu.

Dňa 5. augusta 1996 okresný súd nariadil pojednávanie na 9. október 1996.

Dňa 9. októbra 1996 pojednávanie bolo bez meritórneho prejednania veci odročené na neurčito z dôvodu neprítomnosti odporcu, ktorý nemal vykázané doručenie predvolania s tým, že okresný súd bude zisťovať jeho pobyt.

Dňa 22. októbra 1996 okresný súd zisťoval prostredníctvom polície aj centrálnej evidencie obyvateľstva miesto pobytu odporcu.

Dňa 11. decembra 1996 centrálna evidencia obyvateľstva oznámila okresnému súdu adresu pobytu odporcu totožnú s adresou uvedenou v návrhu.

Dňa 12. decembra 1996 políciou bol okresnému súdu oznámený pobyt odporcu na adrese uvedenej v návrhu.

Dňa 15. januára 1997 okresný súd nariadil pojednávanie na 19. február 1997.

Dňa 17. februára 1997 okresnému súdu bolo doručené vyjadrenie odporcu k návrhu.

Dňa 19. februára 1997 z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne bolo pojednávanie odročené na neurčito.

Dňa 17. marca 1997 okresnému súdu bolo doručené stanovisko navrhovateľky k vyjadreniu odporcu zo 17. februára 1997.

Dňa 9. apríla 1997 okresný súd nariadil pojednávanie na 30. máj 1997.

Dňa 30. mája 1997 bolo pojednávanie z dôvodu neprítomnosti odporcu, ktorý nemal doručené predvolanie, odročené na 10. september 1997 pre účely jeho opätovného predvolania pod hrozbou predvedenia a uloženia poriadkovej pokuty.

Dňa 10. septembra 1997 po vypočutí účastníkov bolo pojednávanie odročené na 14. október 1997 pre účely predvolania svedka a predloženia okresným súdom požadovaných listinných dôkazov účastníkmi.

Dňa 18. septembra 1997 navrhovateľka predložila požadované listinné dôkazy (potvrdenia o pôžičke a jej splácaní, doklady od auta), ako aj fotodokumentáciu spornej nehnuteľnosti–chalupy patriacej do BSM pred a po jej rekonštrukcii.

Dňa 14. októbra 1997 pojednávanie bolo z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne odročené na 11. november 1997.

Dňa 11. novembra 1997 bolo pojednávanie z dôvodu ospravedlnenej neprítomnosti odporcu odročené na 10. december 1997 pre účely opätovného predvolania odporcu a neprítomného svedka.

Dňa 10. decembra 1997–po vypočutí svedka bolo pojednávanie odročené na neurčito s tým, že „*súd zväži ďalšie dokazovanie*“.

Dňa 18. februára 1998 okresný súd nariadil pojednávanie na 18. marec 1998.

Dňa 18. marca 1998 pre neprítomnosť zákonnej sudkyne bolo pojednávanie odročené na 13. máj 1998.

Dňa 13. mája 1998 po vypočutí účastníkov bolo pojednávanie odročené na neurčito z dôvodu nariadenia znaleckého dokazovania na ocenenie spornej nehnuteľnosti.

Dňa 26. augusta 1999 okresný súd žiadal, aby navrhovateľka oznámila, či trvá na návrhu, alebo ho berie späť v celom rozsahu.

Dňa 1. októbra 1999 sa navrhovateľka vyjadrila k sporu a oznámila, že na návrhu trvá.

Dňa 23. novembra 1999 okresný súd uznesením uložil súdnemu znalcovi z odboru oceňovania nehnuteľností, aby do 30 dní ocenil nehnuteľnosť–chalupu patriacu do BSM.

Dňa 25. januára 2000 bol okresnému súdu doručený znalecký posudok.

Dňa 17. februára 2000 okresný súd nariadil pojednávanie na 28. apríl 2000.

Dňa 12. apríla 2000 súd bez uvedenia dôvodu zmenil nariadený termín pojednávania z 28. apríla 2000 na 14. jún 2000.

Dňa 5. júna 2000 bolo okresnému súdu oznámené, že odporca 7. apríla 2000 zomrel.

Dňa 14. júna 2000 okresný súd na pojednávaní po zistení, že dedičské konanie po odporcovi je vedené pod sp. zn. D 349/00, konanie uznesením prerušil.

Dňa 18. septembra 2000 dcéry odporcu (z prvého manželstva), ako jeho dedičky žiadali, aby okresný súd pokračoval v konaní a aby upravil užívacie právo k spornej nehnuteľnosti–chalupe z BSM.

Dňa 30. novembra 2000 okresný súd zaslal žiadosť odporcových dedičiek na vyjadrenie navrhovateľke.

Dňa 11. decembra 2000 sa navrhovateľka vyjadrila k podaniu odporcových dedičiek.

Dňa 5. januára 2001 okresný súd nariadil pojednávanie na 21. február 2001.

Dňa 21. februára 2001 bolo pojednávanie odročené na 21. marec 2001 s tým, že sťažovateľky doručia okresnému súdu potvrdenie od súdneho komisára prejednávajúceho dedičstvo po odporcovi o okruhu odporcových dedičov, pričom toto potvrdenie bolo okresnému súdu doručené v ten istý deň s tým, že ako dedičia po odporcovi prichádzajú do úvahy jeho dve dcéry a dedičské konanie ešte nebolo skončené.

Dňa 14. marca 2001 sťažovateľky zaujali stanovisko k vyjadreniu navrhovateľky z 11. decembra 2000 a súčasne žiadali, aby okresný súd predbežným opatrením do právoplatného skončenia sporu upravil užívacie právo k spornej chalupe z BSM.

Dňa 21. marca 2001 po vypočutí účastníkov okresný súd na pojednávaní uznesením zamietol návrh na vydanie predbežného opatrenia a pojednávanie odročil na neurčito s tým, že *„bude pokračovať v konaní po právoplatnosti rozhodnutia o zamietnutí predbežného opatrenia“* (uznesenie nadobudlo právoplatnosť 29. mája 2001).

Dňa 23. apríla 2001 sa navrhovateľka vyjadrila k sporu.

Dňa 27. júla 2001 súd nariadil pojednávanie na 14. september 2001 a súčasne vyžiadal od S., a. s. (ďalej len „s.“), informáciu o tom, či bola odporcovi poskytnutá pôžička v rokoch 1985–1990, v akej výške, kto ju splácal a aký je jej prípadný zostatok, pričom rovnaké informácie žiadal okresný súd aj o stave pôžičky, ktorá bola poskytnutá spolu sťažovateľke a odporcovi.

Dňa 10. a 30. augusta 2001 boli okresnému súdu doručené vyžiadané správy od s.

Dňa 14. septembra 2001 po vypočutí účastníkov bolo pojednávanie odročené pre účely vyhlásenia rozsudku na 19. september 2001.

Dňa 19. septembra 2001 okresný súd na pojednávaní vyhlásil rozsudok, ktorým spornú chalupu z BSM prikázal do vlastníctva navrhovateľky a súčasne rozhodol, že určitá finančná suma, ktorú mala navrhovateľka zaplatiť z titulu vysporiadania BSM, sa zahrnie do dedičstva po zomrelom odporcovi.

Dňa 5. novembra 2001 sťažovateľky podali odvolanie proti rozsudku.

Dňa 6. novembra 2001 okresný súd zaslal odvolanie sťažovateľiek na vyjadrenie navrhovateľke.

Dňa 16. novembra 2001 navrhovateľka podala odvolanie proti rozsudku.

Dňa 19. novembra 2001 okresný súd zaslal odvolanie navrhovateľky na vyjadrenie sťažovateľkám, navrhovateľke uznesením uložil zaplatiť poplatok za odvolanie a súčasne ju predvolal na informatívny výsluch na 5. december 2001.

Dňa 5. decembra 2001 napriek predvolaniu sa navrhovateľka nezúčastnila na informatívnom výsluchu, ktorý bol preto odročený na 19. december 2001.

Dňa 10. decembra 2001 navrhovateľka zaplatila súdny poplatok za odvolanie a súčasne sa vyjadrila k odvolaniu sťažovateľiek.

Dňa 19. decembra 2001 navrhovateľka sa nedostavila na informatívny výsluch, pretože jej nebolo včas doručené predvolanie (doručené až 27. decembra 2001), preto bol výsluch odročený na 25. január 2002.

Dňa 25. januára 2002 navrhovateľka na informatívnom výsluchu vysvetlila, prečo sa nedostavila na predchádzajúce termíny informatívneho výsluchu (nebola doma) a oznámila, že rozsudok jej bol doručený 3. novembra 2001.

Dňa 28. januára 2002 bol spis doručený Krajskému súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) na konanie o odvolaniach navrhovateľky a sťažovateľiek.

Dňa 29. júla 2002 bol spis vrátený okresnému súdu ako predčasne predložený pre účely zistenia okolností doručovania rozsudku navrhovateľke, t. j. aby navrhovateľka predložila dôkaz o tom, že v čase jeho doručovania sa nachádzala v zahraničí (v spise je doručenka, podľa ktorej bol rozsudok sťažovateľke doručený 3. novembra 2001, tak ako to vypovedala aj na informatívnom výsluchu), ako aj na účely zistenia, či sa odvolaním

navrhovateľka domáha aj opravy odôvodnenia rozsudku, pretože tú by mal vykonať okresný súd.

Dňa 4. septembra 2002 okresný súd vyzval navrhovateľku, aby predložila hodnoverný dôkaz, že v čase uloženia zásielky na pošte sa nachádzala v zahraničí, a tiež aby konkretizovala, či žiada, a ak áno, tak v akom rozsahu opravu, odôvodnenia rozsudku a či sú to dôvody odvolania.

Dňa 16. septembra 2002 navrhovateľka oznámila, že žiada zmenu rozsudku v časti, v ktorej peňažná suma z BSM pripadá do dedičstva po odporcovi, a súčasne žiadala informáciu–dátum doručenia ktorej písomnosti má zdokladovať a zdôvodniť.

Dňa 13. novembra 2002 okresný súd žiadal, aby navrhovateľka zdokladovala svoju neprítomnosť doma v čase doručovania rozsudku a súčasne aby oznámila, či žiada opraviť odôvodnenie rozsudku a v akom rozsahu.

Dňa 9. decembra 2002 bolo okresnému súdu od navrhovateľky doručené potvrdenie, že v čase doručovania rozsudku (od 24. októbra 2001 do 2. novembra 2001) bola pracovne v zahraničí a súčasne upresnila, v čom žiada opravu odôvodnenia rozsudku.

Dňa 6. februára 2003 okresný súd zaslal spis krajskému súdu bez opravy odôvodnenia rozsudku z dôvodu, že táto navrhovateľkou požadovaná zmena odôvodnenia sa týka zmeny skutkového stavu, ktorý nekorešponduje s vykonaným dokazovaním.

Dňa 11. február 2003 bol spis opätovne doručený krajskému súdu.

Dňa 31. marca 2004 krajský súd uznesením sp. zn. 4 Co 33/03 z dôvodu nedostatočne zisteného skutkového stavu zrušil rozsudok okresného súdu v napadnutej časti (okrem výroku o trovách) a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie.

Dňa 27. júla 2004 bol spis vrátený okresnému súdu.

Dňa 30. septembra 2004 okresný súd žiadal od s. informáciu o zostatku pôžičky poskytnutej spolu navrhovateľke a odporcovi z dôvodu rozporuplných informácií, ktoré vyplývali z už s. poskytnutých dokladov a dôkazov predložených navrhovateľkou, súčasne okresný súd žiadal od Okresného súdu Bratislava V zapožičať exekučný spis sp. zn. 15 E 358/97 z exekučného konania, v ktorom bolo od odporcu vymáhané zaplatenie inej pôžičky.

Dňa 21. októbra 2004 s. oznámila okresnému súdu aktuálny zostatok nesplateného úveru.

Dňa 26. októbra 2004 s. zaslala okresnému súdu zvyšné požadované informácie o splácaní úveru s podrobným rozpisom splátok.

Dňa 16. novembra 2004 okresný súd opakovane žiadal od okresného súdu Bratislava V zapožičanie exekučného spisu sp. zn. 15 E 358/97.

Dňa 29. decembra 2004 Okresný súd Bratislava V oznámil okresnému súdu, že žiadaný exekučný spis nemá, pretože v roku 1997 na tomto súde nebolo exekučné oddelenie, a odporučil obrátiť sa na Okresný súd Bratislava IV.

Dňa 21. februára 2005 okresný súd uznesením uložil súdnemu znalcovi z odboru oceňovania nehnuteľností, aby do 30 dní určil trhovú cenu chalupy patriacej do BSM bez nákladov, ktoré do nej po zániku BSM investovala navrhovateľka (uznesenie bolo súdnemu znalcovi doručené 7. marca 2005).

Dňa 6. apríla 2005 súdny znalec oznámil, že bude meškať s predložením znaleckého posudku, pretože v ním určenom termíne sa navrhovateľka nedostavila k vykonaniu obhliadky spornej nehnuteľnosti, a žiadal, aby jej túto povinnosť uložil okresný súd.

Dňa 3. mája 2005 okresný súd zaslal spis súdnemu znalcovi, aby do 30 dní od jeho doručenia vypracoval znalecký posudok s tým, že ak niektorý z účastníkov neposkytne súčinnosť, okresný súd použije proti nemu poriadkové opatrenia (spis bol súdnemu znalcovi doručený 4. mája 2005).

Dňa 9. júna 2005 súdny znalec oznámil okresnému súdu, že navrhovateľka nerešpektuje nariadené termíny obhliadky nehnuteľnosti, a súčasne súdny znalec žiadal o upresnenie jeho úlohy zahrnúť alebo nezahrnúť do trhovej hodnoty nehnuteľnosti náklady vynaložené sťažovateľkou po zániku BSM.

Dňa 16. júna 2005 okresný súd uložil navrhovateľke pod hrozbou uloženia poriadkovej pokuty, aby poskytla súčinnosť súdnemu znalcovi.

Dňa 24. júna 2005 bol okresnému súdu doručený znalecký posudok.

Dňa 22. júla 2005 okresný súd zaslal znalecký posudok na vyjadrenie účastníkom.

Dňa 26. augusta 2005 sa sťažovateľky nesúhlasne vyjadrili k znaleckému posudku.

Dňa 29. septembra 2005 okresný súd vyzval súdneho znalca, aby opravil znalecký posudok a v súlade s uznesením určil všeobecnú trhovú cenu nehnuteľnosti k 18. novembru 1991 (zánik BSM), a v prípade, že to nie je možné, aby oznámil dôvody.

Dňa 14. októbra 2005 súdny znalec oznámil okresnému súdu, že správne vypracoval znalecký posudok a určil trhovú hodnotu nehnuteľnosti k 18. novembru 1991 bez zohľadnenia nákladov vynaložených navrhovateľkou, tak ako mu to uložil okresný súd.

Dňa 14. decembra 2005 okresný súd zaslal doplňujúce stanovisko súdneho znalca na vyjadrenie účastníkom konania.

Dňa 2. marca 2006 okresný súd uznesením rozhodol o odmene súdneho znalca.

Dňa 11. augusta 2006 bol nariadený termín pojednávania na 15. november 2006.

Dňa 15. novembra 2006 bolo pojednávanie odročené na 28. november 2006 z dôvodu návrhu právnej zástupkyne sťažovateľiek.

Dňa 28. novembra 2006 sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom bol vyhlásený rozsudok č. k. 14 C 155/94-294.

Dňa 2. januára 2007 sťažovateľky podali odvolanie proti rozsudku.

Dňa 29. januára 2007 bol spis predložený krajskému súdu na rozhodnutie o uvedenom odvolaní.

Dňa 4. februára 2008 krajský súd nariadil termín pojednávania na 2. apríl 2008.

Dňa 1. apríla 2008 bol spísaný úradný záznam o zrušení termínu pojednávania z dôvodu, že právna zástupkyňa sťažovateľiek nemá vykázané doručenie predvolania.

Dňa 30. apríla 2008 bolo vydané uznesenie krajského súdu, ktorým odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Dňa 10. júna 2008 bol spis vrátený okresnému súdu.

Dňa 14. januára 2009 súd požiadal rôzne realitné kancelárie o poskytnutie informácií.

Dňa 5. marca 2009 súd opakovane požiadal rôzne realitné kancelárie o poskytnutie informácií.

Dňa 14. decembra 2009 súd vo veci nariadil znalecké dokazovanie.

Dňa 29. januára 2010 sťažovateľky podali odvolanie proti uzneseniu o nariadení znaleckého dokazovania v časti platenia preddavku.

Dňa 3. marca 2010 bolo vydané opravné uznesenie k uzneseniu o nariadení znaleckého dokazovania.

Dňa 9. marca 2010 bola súdu doručená žiadosť navrhovateľky o odpustenie platenia preddavkov na znalecký posudok.

Dňa 30. marca 2010 okresný súd vyzval na prešetrenie osobných, zárobkových a majetkových pomerov navrhovateľky.

III.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 155/94 dochádza k porušovaniu základného práva sťažovateľiek na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná.

Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy a rovnako aj podľa čl. 38 ods. 2 listiny osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo, alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitost' veci, správanie účastníka konania a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

V danej súvislosti ústavný súd konštatuje, že v prípade sťažovateľiek došlo k procesnoprávnemu nástupníctvu (sukcesii), teda k zmene doterajšieho účastníka konania na strane odporcu, a to na základe univerzálnej sukcesie (titulom dedenia). Keďže univerzálna sukcesia vyvoláva automaticky aj procesnoprávne nástupníctvo, konajúci súd nemusel uplatňovanú zmenu uznesením pripustiť. Sťažovateľky totiž vstúpili do predmetného konania v tom štádiu, v akom sa nachádzalo pred zmenou účastníkov konania. Uvedená skutočnosť má podľa názoru ústavného súdu zásadný význam pre vymedzenie obdobia, ktoré podlieha posúdeniu namietanej protiústavnosti konania odporcu, pretože v uvedenom prípade v dôsledku súdom povolenej zmeny účastníkov konania nedošlo ku vzniku nového procesnoprávneho vzťahu, ale ku procesnoprávnemu nástupníctvu do už existujúceho procesnoprávneho vzťahu.

Aj s prihliadnutím na tento záver ústavný súd nemal pochybnosť, že sťažovateľky môžu uplatňovať právo na konanie bez zbytočných prietahov aj pre štádium konania, ktoré predchádzalo tejto zmene.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že rozhodovanie v napadnutom konaní, v ktorom sa rozhoduje o vyporiadaní BSM po rozvode, môže predstavovať určitý stupeň zložitosti súvisiaci s určovaním jej hodnoty znaleckým dokazovaním. Doterajší zdĺhavý priebeh napadnutého konania však ústavný súd nemôže pripísať iba na vrub faktickej náročnosti prerokovávanej veci.

2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľiek v preskúmvanej veci, ústavný súd nezistil žiadnu významnú okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na ich ťarchu (alebo na ťarchu ich právneho predchodcu) pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v tomto konaní k zbytočným priesťahom, teda doterajšia dĺžka napadnutého konania nebola vyvolaná správaním sťažovateľiek. Pokiaľ ide o obranu okresného súdu založenú na tvrdení, že konanie bolo predĺžené aj v dôsledku správania odporcu, a to nedostavením sa na nariadený termín pojednávania, ústavný súd nepovažuje tento argument za dôvodný, pretože z vyžiadaného súdneho spisu vyplýva, že v priebehu konania pred okresným súdom sa uskutočnilo 17 pojednávaní, pričom odporca svoju neúčast' v prípade vykázaného doručenia predvolania riadne ospravedlnil. V prípade sťažovateľiek neospravedlnená neúčast' na nariadených pojednávaniach tiež zistená nebola.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v napadnutom konaní a predovšetkým poukazuje na to, že takmer 16-ročné trvanie preskúmvaného konania (od podania návrhu 5. októbra 1994 až dosiaľ) je už samo osebe celkom jednoznačne neprimerané (aj keď sa spis nachádzal určitú dobu aj na krajskom súde, za ktoré obdobie okresný súd nezodpovedá).

Ústavný súd však konštatuje, že okresný súd bol v posudzovanom konaní aj opakovane nečinný, a to konkrétne od 20. februára 1995 do 21. augusta 1995 (šesť mesiacov), od 5. decembra 1995 do 5. augusta 1996 (osem mesiacov), od 13. mája 1998 do 26. augusta 1999 (pätnásť mesiacov), od 2. marca 2006 do 15. novembra 2006 (osem mesiacov), od 10. júna 2008 do 14. januára 2009 (sedem mesiacov) a od 5. marca 2009 do 14. decembra 2009 (viac ako deväť mesiacov). Uvedený postup okresného súdu nie je ničím ospravedlniteľný, pretože minimálne počas štyroch rokov nevykonával vo veci úkony, ktoré

mali smerovať k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa účastníci konania v predmetnej veci počas súdneho konania nachádzali, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy (pozri napr. I. ÚS 41/02). Uvedené obdobie nečinnosti okresného súdu bez akýchkoľvek zákonných dôvodov treba považovať za zbytočné prietahy v konaní, ktoré sú z ústavnoprávneho aspektu netolerovateľné. K uvedenej nečinnosti, a teda k prietahom pritom nedošlo v dôsledku zložitosti veci ani správania účastníkov, ale výlučne v dôsledku postupu okresného súdu. Obranu predsedníčky okresného súdu, že v danom prípade „*sudca subjektívnym konaním nezavinil vznik prietahov v konaní*“, nebolo možné akceptovať. V tejto súvislosti ústavný súd opakovane zdôraznil, že pri posudzovaní toho, či bolo porušené právo sťažovateľiek na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, posudzoval postup súdu, a nie to, či toto právo bolo porušené činnosťou (nečinnosťou) alebo postupom konkrétneho sudcu vybavujúceho danú vec. Preto pri posudzovaní odôvodnenosti sťažnosti nemožno prihliadnuť na skutočnosti označované ako objektívne vo vyjadrení predsedníčky súdu. V tejto súvislosti ústavný súd už uviedol, že ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie veci, a teda vykonanie spravodlivosti bez zbytočných prietahov. I keď nie všetky nástroje na vyriešenie tzv. objektívnych okolností sa nachádzajú v dispozičnej sfére vedenia súdu či konajúceho sudcu, nemožno systémové nedostatky v oblasti výkonu spravodlivosti pripisovať na ťarchu účastníkov súdneho konania a mieru ochrany ich práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy oslabiť poukázaním na objektívne možnosti príslušných súdov (pozri napr. I. ÚS 119/03).

Vzhľadom na všetky uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie práva sťažovateľiek na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 1.

4. V nadväznosti na tento výrok a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľkám ústavný súd vo výroku tohto rozhodnutia v bode 2 prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci bez zbytočných prietahov.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľky sa domáhali priznania primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 8 000 €.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľky. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať im aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľiek, najmä vzhľadom na celkovo dlhé trvanie napadnutého konania a na povahu veci považuje za primerané každej zo sťažovateľiek v sume po 3 000 €.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľke do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 3.

6. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľkám vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátkou za tri účelne vykonané úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, spísanie sťažnosti zo 16. októbra 2009, písomné vyjadrenie z 29. apríla 2010). Za dva úkony vykonané v roku 2009 patrí odmena v sume dvakrát po 115,90 €, za jeden úkon vykonaný v roku 2010 patrí odmena v sume jedenkrát 120,23 €, preto trovy právneho zastúpenia pre jednu sťažovateľku predstavujú sumu 352,03 €. Základná sadzba tarifnej odmeny bola

znížená o 20 %, pretože išlo o spoločné úkony pri zastupovaní „dvoch alebo viacerých osôb“, t. j. na sumu 281,62 € v prípade jednej sťažovateľky. Spolu s režijným paušálom ku každému úkonu (2 x 6,95 € v roku 2009 a 1x 7,21 €) v prípade dvoch sťažovateľiek tvorí náhrada trov právnej služby advokátom celkovú sumu 584,35 € v zmysle vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov.

Vzhľadom na to, že sťažovateľky si prostredníctvom svojej právnej zástupkyne uplatnili náhradu trov právneho zastúpenia v sume 445,04 €, ústavný súd im priznal náhradu trov právneho zastúpenia v uplatnenej sume, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 3.

7. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. júna 2010